

ThemawEEK: Recht

**Hogeschool van
Amsterdam**

Datum: 28-9-2025

Student: Niek van den Berg

Minor: Het internet is stuk, maar we gaan het repareren

Inleiding

“Sociale media zijn voor jongeren het digitale schoolplein, maar op dat plein kijkt altijd iemand mee.” Platforms zoals Instagram, TikTok en Snapchat zijn inmiddels zo ingebakken in het dagelijks leven dat bijna niemand zich nog afvraagt wat er gebeurt met alle persoonlijke gegevens die daar worden gedeeld. Toch zitten er grote risico's aan dit ogenschijnlijk onschuldige gebruik.

In Europa zijn onze privacyrechten stevig vastgelegd in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), maar jongeren doen er weinig mee. Dit roept de vraag op of jongeren privacy wel écht belangrijk vinden. In dit essay verdedig ik de stelling: *“De huidige generatie jongeren vindt privacy niet belangrijk genoeg.”* Daarbij gebruik ik het Public Stack-model, inzichten over publieke waarden, de rol van platforms in de economie en technieken uit debattraining.

Argumenten

1. Jongeren accepteren dataverzameling

Sociale netwerken zoals TikTok en Instagram draaien op gecentraliseerde systemen. Bedrijven zoals Meta en ByteDance beheren alles en verdienen geld met onze data. Jongeren klikken zonder na te denken “akkoord” bij nieuwe voorwaarden. Volgens Bits of Freedom (2023) voelt de meerderheid zich machteloos tegenover Big Tech, maar zoeken ze nauwelijks alternatieven.

Het Public Stack-model helpt dit te begrijpen. Het beschrijft vijf lagen: infrastructuur, protocollen, applicaties, data en governance. Op bijna alle lagen domineren commerciële partijen. Hierdoor worden publieke waarden zoals privacy, veiligheid en gelijkheid verdrongen door winstmaximalisatie (Public Stack, z.d.). Jongeren groeien dus op in een systeem waarin het normaal is dat hun gegevens eigendom zijn van bedrijven.

2. Sociale druk en FOMO

Naast deze structurele problemen speelt ook emotie mee. Jongeren gebruiken sociale media om erbij te horen. Wie offline blijft, mist gesprekken, memes of zelfs informatie voor school. Dit zorgt voor FOMO (Fear of Missing Out).

Marleen Stikker (2019) legt uit dat veel mensen hun digitale autonomie opofferen voor gebruiksgemak en sociale interactie. Jongeren weten vaak wel dat er risico's zijn, maar de beloning in de vorm van likes, views en sociale status voelt belangrijker. Dit is een goed voorbeeld van een botsing tussen publieke waarden (privacy, autonomie) en persoonlijke behoeften (erkenning, verbondenheid).

3. De privacy-paradox en de platformeconomie

Onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens (2021) laat zien dat jongeren privacy belangrijk vinden, maar in de praktijk massaal persoonlijke gegevens delen. Dit is de zogenaamde privacy-paradox. Pew Research Center (2019) bevestigt dit beeld: de meeste jongeren passen hun privacy-instellingen nauwelijks aan.

Dit gedrag houdt de platformeconomie in stand: bedrijven als Meta en ByteDance draaien op de data die jongeren vrijwillig delen. Platforms ontwerpen hun apps bewust zo dat gebruikers zoveel

mogelijk informatie prijsgeven (denk aan gepersonaliseerde feeds en “scroll traps”). Vanuit een juridisch perspectief hebben jongeren rechten onder de AVG, maar zij gebruiken die amper.

Ethos speelt hierbij ook een rol: jongeren vertrouwen vaak dat platforms “het wel goed regelen”. In werkelijkheid staat het belang van het platform (advertentie-inkomsten) boven de publieke waarden van de gebruiker.

Tegenargumenten

1. Jongeren zijn digital natives

Een vaak gehoord tegenargument is dat jongeren juist beter met technologie om kunnen gaan dan oudere generaties. Omdat ze zijn opgegroeid met internet en smartphones, begrijpen ze beter hoe apps en algoritmes werken. Daardoor zouden ze ook kritischer zijn en sneller doorhebben wanneer hun privacy in gevaar komt. Er zijn inderdaad voorbeelden te vinden van jongeren die bewust alternatieve platforms gebruiken, zoals Signal of Mastodon, of die hun privacy-instellingen wél regelmatig aanpassen. Sommige jongeren zijn zelfs actief in online communities die zich inzetten voor digitale rechten en privacy.

Toch is dit eerder de uitzondering dan de regel. De meeste jongeren blijven gebruikmaken van de grote platforms zoals TikTok, Instagram en Snapchat. Juist omdat daar hun vrienden en leeftijdsgenoten zitten, voelen ze weinig motivatie om over te stappen. Ook al hebben ze de technische kennis, de sociale drempel om “ergens anders heen te gaan” is vaak te hoog. Het feit dat alternatieve platforms veel kleiner en minder gebruiksvriendelijk zijn, versterkt dit nog meer. Hierdoor is de invloed van de zogenoemde digital natives op de grote massa relatief klein.

2. Privacy-educatie neemt toe

Een ander tegenargument is dat privacy en digitale weerbaarheid steeds meer aandacht krijgen in het onderwijs en in campagnes. Scholen organiseren lessen over cyberveiligheid, docenten bespreken algoritmes en er zijn projecten die jongeren bewust maken van dataverzameling. Ook maatschappelijke organisaties, zoals Bits of Freedom, zetten zich actief in om jongeren te informeren over hun rechten. Hierdoor lijkt het alsof jongeren steeds beter begrijpen waarom privacy belangrijk is.

Maar ook hier geldt dat weten niet hetzelfde is als doen. Jongeren kunnen rationeel uitleggen waarom privacy belangrijk is, maar kiezen in de praktijk nog steeds voor het gemak van grote platforms. Het fenomeen FOMO (Fear of Missing Out) speelt hierin een grote rol: zelfs als jongeren weten dat TikTok veel data verzamelt, verwijderen ze de app niet, omdat ze anders bang zijn buitengesloten te raken. Logos (het rationele argument) wint dus niet van pathos (de sociale en emotionele druk).

Bovendien blijkt uit onderzoek van Pew Research Center (2019) dat veel jongeren wel zeggen zich zorgen te maken over privacy, maar weinig actie ondernemen. Slechts een klein percentage past regelmatig instellingen aan of maakt gebruik van rechten zoals dataportabiliteit. Privacy-educatie draagt dus bij aan bewustzijn, maar het effect op het daadwerkelijke gedrag van jongeren is beperkt.

Conclusie

Alles bij elkaar genomen klopt de stelling: *jongeren vinden privacy niet belangrijk genoeg*. Ze accepteren dat hun data wordt verzameld, ze kiezen liever voor sociale verbondenheid dan voor bescherming van hun gegevens, en hun gedrag komt niet overeen met wat ze zeggen belangrijk te vinden.

Dat betekent niet dat er helemaal geen hoop is. Er zijn jongeren die wel bewust kiezen voor alternatieve netwerken of die hun rechten onder de AVG gebruiken. Ook helpt het dat er steeds meer onderwijs en campagnes komen over digitale weerbaarheid. Maar zolang de meerderheid gemak en likes belangrijker vindt dan privacy, blijft digitale vrijheid vooral een mooi idee in plaats van een dagelijkse praktijk.

Als jongeren hun privacy blijven inruilen voor likes en gebruiksgemak, lopen ze het risico hun digitale toekomst uit handen te geven.

Bronnenlijst

Autoriteit Persoonsgegevens. (2021). *Jongeren en privacy: onderzoek naar bewustzijn en gedrag*. Den Haag: AP.

Bits of Freedom. (2023). *Privacy en jongeren: de paradox van bewustzijn en gedrag*. Geraadpleegd van <https://www.bitsoffreedom.nl>

boyd, d. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. New Haven: Yale University Press.

OpenAI. (2025). *ChatGPT* [Large language model]. Gebruikt voor spellingscontrole en taalcorrectie. <https://chat.openai.com/>

Public Stack. (z.d.). *Een alternatief model voor een open en eerlijk internet*. Geraadpleegd van <https://publicstack.net>

Pew Research Center. (2019). *Teens, social media & technology 2018*. Geraadpleegd van <https://www.pewresearch.org>

Stikker, M. (2019). *Het internet is stuk – maar we kunnen het repareren*. Amsterdam: De Geus.